

राज्यातील सिकलसेल आजाराच्या रुग्णाला
त्याच्या एका मदतनिसासह मोफत एस.टी.
प्रवास सवलत देण्याबाबत

**महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग**

शासन निर्णय क्रमांक: सा.आ.वि. - ३००११/ १०९/२०१३- सा.आ.वि. - आरोग्य-७

१० वा मजला, बी-विंग , गो.ते.रुग्णालय संकुल इमारत

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०००१

दिनांक: १० मार्च, २०१५

**वाचा - आयुक्त , कुटुंब कल्याण व संचालक, राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान , मुंबई यांचे
क्र. सिकलसेल/उपचार/मदतनीसासह / सवलत / ०८/ १२४४३, दि. ३०.१०.२०१०
चे पत्र**

प्रस्तावना -

" सिकलसेल " हा अनुवंशिक रक्त दोषामुळे उद्भवणारा आजार आहे. या आजाराचे रुग्ण बहुतांशी आदिवासी व मागासवर्गीय समाजामध्ये आढळून येतात असे एकंदर पाहणीत निदर्शनास आले आहे. महाराष्ट्र राज्यात चंद्रपूर, गडचिरोली, गोंदिया, भंडारा, नागपूर, वर्धा, अमरावती, यवतमाळ, नांदेड, जळगांव, धुळे, नंदुरबार, औरंगाबाद, नाशिक, ठाणे, रायगड, हिंगोली, बुलढाणा, वाशिम, अकोला या जिल्हयांमध्ये या आजाराचे रुग्ण जास्त प्रमाणात आढळून येत असल्याने सिकलसेल आजार नियंत्रण कार्यक्रम या २० जिल्हयात राबविण्यात येत आहे. या आजारावर अद्याप पर्यंत कोणताही कायमस्वरूपी उपचार उपलब्ध असल्याचे आढळून आलेले नाही. या आजाराने ग्रस्त असलेल्या रुग्णांना आवश्यक वैद्यकीय तपासणी व औषधोपचाराकरिता ग्रामीण/उपजिल्हा/जिल्हा रुग्णालय व शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयात वारंवार यावे लागते. राज्यातील आदिवासी व मागासवर्गीय समाजामध्ये असणारे या आजाराचे प्रमाण विचारात घेता दि. ०५.०२.२०१५ रोजीच्या मंत्रिमंडळाच्या निर्णयानुसार राज्यातील सिकलसेल ग्रस्त रुग्णांना व त्याच्या एका मदतनिसास मोफत एस.टी. प्रवास सवलत देण्याबाबतची योजना लागू करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. याबाबत पुढीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात येत आहे.

शासन निर्णय

२. "सिकलसेल" ग्रस्त (SS पॅटर्न) रुग्णांना आवश्यक वैद्यकीय तपासणी व औषधोपचाराकरिता त्यांच्या निवासी गावापासून ग्रामीण रुग्णालय /उपजिल्हा रुग्णालय /जिल्हा रुग्णालय व शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय/ रुग्णालयामध्ये उपचारासाठी प्रवास करण्यासाठी एका मदतनिसासह मोफत एस.टी. प्रवास सवलत देण्याच्या योजनेस खालील अटी व शर्तीच्या आधीन राहून मंजूरी देण्यात येत आहे.

- १) एस.टी. प्रवासादरम्यान सिकलसेल ग्रस्त रुग्णाकडे जिल्हा शल्य चिकित्सक यांनी प्रमाणित केलेले आजाराचे प्रमाणपत्र व ओळखपत्र अथवा राज्य रक्तसंक्रमण परिषदेच्यावतीने देण्यात आलेले ओळखपत्र असणे बंधनकारक आहे.
- २) उपरोक्त निर्णयाच्या अनुषंगाने होणा-या खर्चाचा आढावा दर तीन महिन्यांनी घेण्यात यावा व सदरचा खर्च सिकलसेल आजार नियंत्रण कार्यक्रमातून भागविण्यात यावा.
- ३) तात्काळ प्रसंगी (आजारी पडल्यानंतर किंवा शासकीय वैद्यकीय अधिक-यांनी प्रमाणित केल्यास, अचानक क्रायसीस आल्यास, लसीकरण/शल्यचिकित्सा कारणांसाठी) SS पॅटर्न सिकलसेल रुग्णांना प्राथमिक आरोग्य केंद्र येथील शासकीय वैद्यकीय अधिकारी यांनी प्रमाणित केलेले प्रमाणपत्र ग्राह्य धरण्यात यावे.
- ४) एका मदतनिसासह मोफत एस.टी. प्रवास ही सुविधा फक्त SS पॅटर्न असणा-या सिकलसेलग्रस्त रुग्णांना पुढील कारणांसाठी अनुज्ञेय आहे.

- नियमित आरोग्य तपासणी व औषधोपचारासाठी जाण्याकरीता .
- बाहेरगावी अचानकपणे उपचाराची गरज पडल्यास.
- लसीकरणासाठी किंवा शल्यचिकित्सा कारणासाठी.
- गर्भजल परिक्षणासाठी

३. सदर कार्यक्रम सन २०१२- २०१७ या पंचवार्षिक योजनेमध्ये कार्यरत राहिल.सदर शासन निर्णयाच्या अंमलबजावणीचा कालावधी दि. ३१ मार्च , २०१७ पर्यंत असेल. सदर कालावधी संपताच शासन निर्णयाच्या अंमलबजावणीचा कालावधी आपोआप संपुष्टात येईल. शासन निर्णयाची कालमर्यादा संपण्यापूर्वी सदर कार्यक्रमाचा आढावा घेण्यात येऊन तो पुढे चालू ठेवावयाचा किंवा कसे याबाबत स्वतंत्रपणे आदेश निर्गमित करण्यात येतील.

४. सिकलसेल ग्रस्त रुग्णांना देण्यात आलेल्या मोफत एस.टी. प्रवास सुविधेबाबतचा संपूर्ण अहवाल राज्य परिवहन महामंडळाच्या सांख्यिकी विभागाच्या जिल्हा/विभागीय स्तरावरील अधिका-यांच्या अधिनस्त राहणार असून या सुविधेचा लाभ घेणा-या लाभार्थींची मासिक माहिती आयुक्त (कुटुंब कल्याण) तथा संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान यांचे मुंबई स्थित राज्यस्तरीय कार्यालयास देणे बंधनकारक राहिल. शासनाकडून याबाबतचा निधी सहसंचालक (लेखा व प्रशासन), आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई यांच्यामार्फत आयुक्त (कुटुंब कल्याण) तथा संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान , मुंबई यांना सुपुर्त करण्यात येईल. राज्य परिवहन महामंडळाकडून प्राप्त

झालेल्या तपशीलाच्या आधारे आयुक्त (कुटुंब कल्याण) तथा संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान , मुंबई यांच्याकडून राज्य परिवहन महामंडळास निधी अदा करण्यात येईल.

५. सदर योजनेमधील अनुसूचित जाती प्रवर्गातील लाभार्थ्यांसाठी सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागामार्फत, अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील लाभार्थ्यांसाठी आदिवासी विकास विभागामार्फत आणि उर्वरीत (सर्वसाधारण प्रवर्गातील) लाभार्थ्यांकरिता सार्वजनिक आरोग्य विभागामार्फत स्वतंत्र लेखाशीर्षातर्गत आवश्यक निधी अर्थसंकल्पित करून महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळास उपलब्ध करून देण्यात येईल आणि तदनंतर आर्थिक वर्षाच्या सुरुवातीला सदर निधी अग्रीम स्वरूपात महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळास उपलब्ध करून देण्यात येईल. सदर योजनेपोटी येणा-या खर्चाबाबत निधी वितरणाबाबतचे आदेश स्वतंत्रपणे निर्गमित करण्यात येतील. सदर आदेश तात्काळ अमलात येतील.

६. सदर योजनेवरील खर्च खालील लेखाशीर्षातून मंजूर अनुदानातून भागविण्यात येईल.

(१) सर्वसाधारण प्रवर्गाच्या रुग्णांसाठी :

मागणी क्रमांक आर-१

२२१० -वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य

०६- सार्वजनिक आरोग्य

८०० - इतर खर्च

०१ - किमान गरजा कार्यक्रम

(०१) (१८) सिकलसेलग्रस्त रुग्णांना व त्यांचे मदतनीस मोफत

एस. टी. प्रवास सवलत योजना (२२१० F ४१५)

३१ - सहायक अनुदाने (वेतनेतर)

(२) अनुसूचित जाती प्रवर्गाच्या रुग्णांसाठी

मागणी क्रमांक आर-१

२२१० -वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य

०६- सार्वजनिक आरोग्य

८०० - इतर खर्च

०१ - किमान गरजा कार्यक्रम

(०१) (४४) सिकलसेलग्रस्त रुग्णांना व त्यांचे मदतनीस मोफत

एस. टी. प्रवास सवलत योजना (२२१० F ४२४)

३१ - सहायक अनुदाने (वेतनेतर)

(३) अनुसूचित जमाती प्रवर्गाच्या रुग्णांसाठी

मागणी क्रमांक टि-५

२२१० - वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य

०१ - नागरी आरोग्य सेवा-विषम चिकित्सा

७९६ - आदिवासी उपयोजना,

०१ - आदिवासी उपयोजना,

(०१) (४४) सिकलसेलग्रस्त रुग्णांना व त्यांचे मदतनीस मोफत

एस. टी. प्रवास सवलत योजना (२२१० F ४५१)

३१ - सहायक अनुदाने (वेतनेतर)

७. सदर शासन निर्णय वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका १९७८, भाग पहिला, उप विभाग तीन मधील अ. क्र. ४, परिच्छेद क्र. २७ (२) (अ) अन्वये प्रशासकीय विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या वित्तीय अधिकारानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

८. सदर शासन निर्णय गृह विभागाच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

९. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१५०३१०१४३३२८२६१७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

मनोहर ठोंबरे

महाराष्ट्र शासनाचे अवर सचिव

प्रत,

१) राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव, राजभवन मुंबई

२) मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई

- ३) मंत्री, सार्वजनिक आरोग्य, मंत्रालय, मुंबई
- ४) राज्यमंत्री, सार्वजनिक आरोग्य, मंत्रालय, मुंबई
- ५) विधान सभा सदस्य / विधान परिषद सदस्य (सर्व)
- ६) अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ७) अपर मुख्य सचिव (परिवहन), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ८) अपर मुख्य सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ९) प्रधान सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १०) प्रधान सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ११) सचिव, समाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १२) महाव्यवस्थापक, महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, मुंबई
- १३) आयुक्त (कु.क.) तथा संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई.
- १४) संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई
- १५) संचालक, वैद्यकीय शिक्षण आणि संशोधन, मुंबई
- १६) महालेखापाल (लेखापरिक्षा), महाराष्ट्र -१ मुंबई, महाराष्ट्र -२ नागपूर
- १७) महालेखापाल, लेखा व अनुजेयता, महाराष्ट्र -१ मुंबई, महाराष्ट्र -२ नागपूर
- १८) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
- १९) निवासी लेखा अधिकारी, मुंबई.
- २०) सह सचिव/उपसचिव (सर्व), सार्वजनिक आरोग्य विभाग मंत्रालय, मुंबई
- २१) अवर सचिव/ कक्ष अधिकारी (सर्व), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- २२) जिल्हा प्रकल्प व्यवस्थापक (DPM,NHM) (सर्व जिल्हा)
- २३) उपसंचालक, आरोग्य सेवा मंडळ (सर्व)
- २४) अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व)
- २५) जिल्हा शल्य चिकित्सक (सर्व)
- २६) जिल्हा आरोग्य अधिकारी (सर्व)
- २७) जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी (सर्व)
- २८) प्रकल्प अधिकारी आदिवासी उप योजना (सर्व)
- २९) वैद्यकीय अधिक्षक, ग्रामीण रुग्णालय/ उपजिल्हा रुग्णालय (सर्व)
- ३०) निवडनस्ती (आरोग्य-७)